

Forskrift om dyrevelferd ved fremvisning av dyr

Dato	FOR-2016-09-05-1035
Departement	Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet
Publisert	I 2016 hefte 12
Ikrafttredelse	01.01.2017
Sist endret	FOR-2021-01-19-133
Endrer	FOR-2012-03-27-261
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2009-06-19-97-§2 , LOV-2009-06-19-97-§6 , LOV-2009-06-19-97-§7 , LOV-2009-06-19-97-§8 , LOV-2009-06-19-97-§15 , LOV-2009-06-19-97-§19 , LOV-2009-06-19-97-§22 , LOV-2009-06-19-97-§23 , LOV-2009-06-19-97-§24 , LOV-2009-06-19-97-§26 , LOV-2009-06-19-97-§34 , FOR-2010-06-11-814
Kunngjort	06.09.2016 kl. 13.20
Rettet	21.01.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming).
Korttittel	Forskrift om dyrevelferd ved fremvisning av dyr

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser (§§ 1 - 3)

Kapittel 2. Generelle bestemmelser (§§ 4 - 9)

Kapittel 3. Melding og dokumentasjon (§§ 10 - 12)

Kapittel 4. Spesielle bestemmelser om dyreparker (§§ 13 - 16)

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser (§§ 17 - 20)

Vedlegg 1. Dyrearter som er tillatt i dyreparker og ved midlertidig fremvisning uten særlig tillatelse

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet 5. september 2016 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 2, § 6, § 7, § 8, § 15, § 19, § 22, § 23, § 24, § 26 og § 34, jf. delegeringsvedtak 11. juni 2010 nr. 814.

Endret ved forskrift 19 jan 2021 nr. 133.

Rettelser: 21.01.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å ivareta god velferd og respekt for dyr som vises fremfor et publikum.

§ 2. Virkeområdet

Forskriften omfatter hold og bruk av pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, fisk, tifotkrepss og blekksprut i sirkus og dyreparker og ved midlertidig fremvisning.

Forskriften retter seg mot den ansvarlige for virksomheten, og enhver som stiller, holder og bruker dyr i sirkus, dyreparker og midlertidig fremvisning.

Forskriften gjelder ikke for tilfeller der fremvisning ikke er hovedformålet, herunder undervisning, avlsarbeid, konkurranser og prestasjonsprøver, omsetning av levende dyr og omsetning for humant konsum av fisk, tifotkrepss og blekksprut.

§ 7 første og femte ledd og § 12 annet ledd bokstav b og c gjelder ikke for fisk, tifotkrepss og blekksprut.

Forskriften gjelder ikke for Svalbard, Jan Mayen og bilandene

§ 3. Definisjoner

- a. *sirkus*: alle former for omreisende forestillinger der dyr fremvises for publikum
- b. *dyrepark*: alle former for stasjonære og varige anlegg der dyr holdes for å fremvises for publikum; herunder dyrehager, kommersielle akvarier og besøksgårder
- c. *midlertidig fremvisning*: når dyr fremvises for publikum i en avgrenset periode utenfor sine vante omgivelser, med eller uten oppstalling på stedet over natten.

Kapittel 2. Generelle bestemmelser

§ 4. Tillatte dyrearter og tillatelse

Dyr som fremgår av vedlegg 1 til denne forskriften, kan fremvises i dyreparker og ved midlertidig fremvisning uten særskilt tillatelse. Melding om fremvisning skal sendes i tråd med [kapittel 3](#).

Dyreparker kan søke om tillatelse fra Mattilsynet til å fremvise andre arter enn de som fremgår av vedlegg 1.

Sirkus som skal vise frem dyr, må søke om tillatelse fra Mattilsynet.

Søknad om tillatelse skal i tillegg til opplysninger som fremgår av [§ 10](#) andre ledd, inneholde beskrivelser av:

- a. dyreart og antall dyr
- b. personalets kunnskap om og ferdigheter i tilsyn med og håndtering og stell av dyrearten
- c. nødvendige tiltak for å ivareta god velferd for dyrearten.

Tillatelse etter denne forskriften fritar ikke for plikt til å påse at fremvisning er tillatt etter annet regelverk.

Dyrene kan ikke tas inn i dyreparken eller fremvises i sirkuset før Mattilsynet har gitt tillatelse.

§ 5. Kompetanse

Den ansvarlige for fremvisningen skal sørge for at dyrene får tilsyn og stell av et tilstrekkelig antall personer med nødvendige kunnskaper og ferdigheter til å kunne ivareta dyrenes fysiologiske og atferdsmessige behov. Personer som trener og viser frem dyr, skal også ha slike kunnskaper og ferdigheter.

§ 6. Forbud mot visse typer fremvisning

Det er forbudt å fremvise dyr i aktiviteter som innebærer fare for unødige påkjenninger og belastninger for dyrene, herunder:

- a. kamper mellom dyr og mellom mennesker og dyr
- b. falkoneri
- c. rodeo.

Det er forbudt å avlive dyr som underholdning.

Dyr skal ikke fremvises i utstillingsvindu.

§ 7. Trening av dyr og gjennomføring av fremvisningen

Dyrene skal være tilstrekkelig tamme og tilvendt forholdene under den aktuelle fremvisningen.

Dyrene skal trenes og fremvises på en måte som ikke stresser, skremmer eller skader dem eller påfører dem andre unødige påkjenninger. All bruk av elektrisk strøm for å trene dyrene eller påvirke dem under fremvisning er forbudt.

Dyr som viser vedvarende tegn til frykt eller stress, skal tas ut av treningen eller fremvisningen.

Dyr skal ikke trenes eller fremvises hvis de er påvirket av midler eller behandling som kan gjøre dette dyrevelferdsmessig uforsvarlig.

Syke, skadde, høydrekte og nyfødte dyr kan bare fremvises hvis det ikke går ut over dyrenes velferd. Slike dyr kan ikke fremvises i sirkus.

Dyr kan bare benyttes som ridedyr dersom de er egnet til slik bruk ut fra bl.a. art, størrelse og alder.

Fisk og blekksprut skal ikke tas opp av vannet for fremvisning. Dersom tiftokreps tas opp av vannet for fremvisning, skal oppholdet ute av vann ikke vare lenger enn forsvarlig ut fra arten og lufttemperaturen.

§ 8. Levemiljø, tilsyn og stell

Dyrene skal ha nødvendig tilsyn og stell. Andre dyr enn fisk, tifotkreps og blekksprut skal etterses minst to ganger daglig.

Dyrene skal ha tilstrekkelig fôr og drikkevann av god kvalitet som dekker deres ernæringsmessige, fysiologiske og atferdsmessige behov ut fra art, alder og tilstand.

Dyrene skal ha muligheter for fri bevegelse, mosjon og utøvelse av naturlig atferd ut fra artens og individets behov. Dyrene skal ha tilstrekkelig plass og egnet underlag til både aktivitet og hvile, samt beskyttelse mot støy og ugunstige værforhold.

Dyrene skal beskyttes mot sykdom og skade, og om nødvendig skal det utføres forebyggende helsestell. Dersom dyr blir syke eller skadet, skal de raskt gis forsvarlig behandling, og om nødvendig holdes adskilt fra de andre dyrene. Det skal tas nødvendige forholdsregler for å hindre smitte til og mellom dyrene. Dersom det kan føre til unødig lidelse for et dyr å leve videre, skal det avlives av en person som er kyndig i dette.

Sosiale dyr skal holdes sammen med andre dyr, fortrinnsvis av samme art. Dyr som er fiendtlige mot hverandre, skal holdes forsvarlig adskilt og om nødvendig uten å kunne se, høre eller lukte hverandre. Rovdyr skal på samme måte holdes adskilt fra byttedyr.

Innfanging og håndtering skal skje skånsomt uten å påføre dyrene skader eller unødig frykt eller stress, eller andre unødige påkjenninger.

§ 9. Oppholdssted

Oppholdsstedet skal være konstruert, innredet og vedlikeholdt slik at dyrene ikke utsettes for skader, unødig stress eller andre unødige påkjenninger. Strømførende innretninger skal ikke brukes for å regulere dyrenes atferd eller begrense deres bevegelsesfrihet innendørs. Bruk av kutrener på melkekyr er likevel tillatt i samsvar med forskrift 22. april 2004 nr. 665 om hold av storfe.

Det skal være godt renhold der dyrene oppholder seg. Avfall og avføring skal fjernes på forsvarlig måte. Døde dyr skal fjernes så raskt som mulig.

Oppholdsstedet skal ha nødvendig sikring mot at dyr kan rømme og mot rovdyr.

Innendørs oppholdssted skal være konstruert og vedlikeholdt slik at risikoen for brann og for at dyr kan brenne inne, blir minst mulig. Dersom det ikke er åpenbart unødvendig, skal egnet brannslukkingsutstyr være tilgjengelig.

Fugler av arter som naturlig vil vagle seg, skal ha mulighet for dette.

Fisk, tifotkreps, blekksprut og andre vannlevende dyr skal ha tilstrekkelig vann av egnet kvalitet og temperatur, og med strømforhold tilpasset artens behov.

Dyrene skal ha mulighet til å holde bekvem avstand til publikum og trekke seg unna uønsket oppmerksomhet, om nødvendig ved å søke skjul.

Det skal være lett synlig informasjon på oppholdssteder for dyr der publikum har adgang om å ikke skremme dyrene, og om hvorvidt publikum kan berøre og fôre dyrene.

Kapittel 3. Melding og dokumentasjon

§ 10. *Generelle krav til melding*

Fremvisning av dyr skal være meldt til Mattilsynet senest 1 uke før fremvisningen starter. Endringer i opplysningene skal meldes til Mattilsynet så snart som mulig.

Meldingen skal inneholde nødvendige og relevante opplysninger om:

- a. den ansvarlige for fremvisningen
- b. navn på virksomheten
- c. hvor fremvisningen skal skje
- d. type fremvisning
- e. dato for oppstart
- f. for midlertidig fremvisning dato og klokkeslett for oppstart og slutt
- g. dyrearter og antall dyr som skal fremvises
- h. opprinnelsessted til dyrene.

Mattilsynet spesifiserer i meldesystemet hva som er nødvendige og relevante opplysninger etter annet ledd.

Fremvisningen kan kun skje i den perioden som er meldt inn i henhold til annet ledd.

Midlertidig fremvisning av kjæledyr der eieren ledsager dyret og har ansvaret for tilsyn og stell, er unntatt fra kravet om melding.

§ 11. *Tilleggskrav ved melding om dyrepark*

Melding om fremvisning i dyrepark skal i tillegg til det som er nevnt i § 10, inneholde følgende opplysninger:

- a. beskrivelse av driftsform og driftsplan
- b. beskrivelse av system for dokumentasjon i henhold til § 12
- c. kart som viser fremvisningsstedets geografiske plassering
- d. plantegning over fremvisningsstedet
- e. dokumentasjon som viser at virksomhetens økonomi kan sikre god dyrevelferd.

Dersom det ansees nødvendig, kan Mattilsynet kreve ytterligere opplysninger.

§ 12. *Dokumentasjon*

Etterlevelse av forskriftsfestede krav til ivaretagelse av dyrenes velferd skal kunne dokumenteres, herunder personalets kunnskaper og ferdigheter, samt rutiner for fremvisning, føring og stell.

For fremvisning i dyreparker og sirkus skal det føres løpende journal med nødvendige opplysninger om:

- a. dyrearter
- b. antall dyr av hver art
- c. fødsler, sykdom og skader
- d. døde dyr med sannsynlig årsak
- e. tilsyn og behandling utført eller foreskrevet av veterinær eller fiskehelsebiolog.

Dokumentasjonen skal oppbevares i minst fem år for dyreparker og hele den aktuelle sesongen for sirkus. Dokumentasjonen skal på forespørsel legges frem for Mattilsynet.

Kapittel 4. Spesielle bestemmelser om dyreparker

§ 13. Tilleggskrav for levemiljø og oppholdssted

I tillegg til krav i § 8 og § 9 gjelder følgende krav:

- a. oppholdssteder for dyr skal ha utforming, innredning og materialer som er egnet for rengjøring og desinfeksjon
- b. oppholdssteder for dyr og lager for fôr skal være tilstrekkelig sikret mot skadedyr, og om nødvendig skal det foretas skadedyrbekjempelse
- c. innendørs oppholdssteder skal ha lysforhold, temperatur og luftkvalitet tilpasset dyrenes behov
- d. for dyr med naturlig levested under andre klimatiske forhold enn i Norge skal det legges spesielt til rette for å ivareta særlige krav til temperatur og luftfuktighet, om nødvendig med egnet klimaregulering
- e. uteområder for landdyr skal ha egnet underlag og om nødvendig være drenert slik at det ikke blir gjørmete
- f. det skal være avsatt egnede oppholdssteder for dyr som er syke eller skadde, for dyr som skal føde eller ruge, og for nyfødte/nyklekte unger. Det skal finnes egnede steder for isolasjon av dyr som mistenkes å ha en smittsom sykdom.

§ 14. Helse

Dyreparker skal ha avtale med eller ansatt veterinær for jevnlig tilsyn med dyrenes helse. For fisk, tifotkreps og blekksprut kan dette tilsynet utføres av fiskehelsebiolog.

Det skal gjennomføres rutinemessige tiltak som holder parasittbelastningen på dyrene så lav som mulig.

§ 15. Tekniske innretninger

Systemer for ventilasjon og gjødselhåndtering skal være utformet, drevet og vedlikeholdt slik at for høye konsentrasjoner av gasser og avfallsstoffer ikke oppstår. Dette gjelder også for systemer som skal sikre forsvarlig vannkvalitet for fisk, tifotkreps, blekksprut og andre vannlevende dyr. Det skal finnes egnet nødventilasjon eller nødoksygenering der dette er relevant for å ivareta dyrenes velferd ved teknisk svikt.

Automatisk eller mekanisk utstyr som er viktig for dyrenes velferd, skal etterses regelmessig. Dersom det er kritisk viktig for dyrevelferden, skal det finnes varslingssystemer som varsler ved svikt i slikt utstyr. Varslingssystemene skal fungere også ved svikt i strømforsyningen og testes jevnlig i henhold til leverandørens anvisning. Feil eller mangler ved utstyret eller varslingssystemene skal rettes straks de oppdages. Er retting ikke mulig, skal det iverksettes tiltak som sikrer at dyrenes velferd likevel ivaretas.

§ 16. Brannsikring

Ventilasjonsanlegg skal ikke kunne spre branngasser inn i dyrenes oppholdsrom. Bygninger med dyr skal ha et tilstrekkelig antall enheter for slukking av brann, hensiktsmessig plassert. Slike bygninger skal også ha egnet brannvarslingsanlegg dersom det ikke er åpenbart unødvendig. Alarmen skal testes jevnlig etter leverandørens anvisning, og feil skal rettes straks de oppdages.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 17. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelsene gitt i denne forskriften, jf. dyrevelferdsloven § 30. Mattilsynet kan også fatte vedtak om midlertidig forvaring av dyr, forbud mot aktiviteter, overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for den som bryter forskriften, jf. dyrevelferdsloven § 32 § 33, § 34 og § 35.

§ 18. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften og sette vilkår for dispensasjonen, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

§ 19. Straff

Overtredelse av bestemmelsene gitt i eller i medhold av forskriften er straffbart i henhold til dyrevelferdsloven § 37.

§ 20. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1. januar 2017.

Samtidig oppheves forskrift 27. mars 2012 nr. 261 om fremvisning av dyr.

Vedlegg 1. Dyrearter som er tillatt i dyreparker og ved midlertidig fremvisning uten særlig tillatelse

1. Følgende dyrearter er tillatt for fremvisning:

a. Pattedyr

- Dromedar, *Camelus dromedarius*
- Esel, tamformer av *Equus asinus*
- Hest, tamformer av *Equus caballus*
- Hund, tamformer av *Canis familiaris*
- Kamel, *Camelus bactrianus*
- Kanin, tamformer av familien *Leporidae*
- Katt, tamformer av *Felis silvestris catus*
- Lama, *Lama glama* og alpakka *Vicugna pacos*
- Muldyr
- Mulesel
- Sau og geit, tamformer av *Ovis aries* og *Capra hircus*
- Storfe, *Bos taurus* og *Bos indicus*
- Svin, tamformer av *Sus domestica*
- Tamrein *Rangifer tarandus tarandus*
- Chinchilla *Chinchilla laniger* (domestisert form som er i handelen)
- Degus *Octodon degus*
- Hamstertyper:

Campbells (stripet) dverghamster *Phodopus campbellii*
Dverghamster krysning *Phodopus campbellii x sungorus*
Gullhamster *Mesocricetus auratus*
Kinesisk hamster *Cricetulus griseus*
Roborovski dverghamster *Phodopus roborovskii*
Russisk (sibirsk) dverghamster *Phodopus sungorus*
Ilder, domestiserte krysninger med utgangspunkt i *Mustela putorius*
Marsvin *Cavia porcellus*
Mus, domestiserte former av *Mus musculus*
Rotte, domestiserte former av *Rattus norvegicus*
Ørkenrotte *Meriones unguiculatus*.

b. Fugler

And, rene tamformer av artene stokkand *Anas platyrhynchos* og moskusand *Cairina moschata*
Gås, rene tamformer av arten grågås *Anser anser*
Høne, rene tamformer av *Gallus gallus*
Kalkun *Meleagris gallopavo*
Tamdue (artistduer, brevdue) av arten *Colomba livia domestica*
Alle fuglearter det er lovlig å holde som husdyr eller hobby/selskapsdyr.

c. Akvatiske dyr

Fisk
Tifotkreps
Blekksprut.

d. Reptiler

Reptilarter som er lovlig å holde etter forskrift 11. mai 2017 nr. 597 om forbud mot å innføre, omsette og holde eksotiske dyr.

0 Endret ved forskrift 19 jan 2021 nr. 133.